

Allemaal Godzoekers...

Preek van Jos Douma, Haarlem

- Deze preek is gehouden op zondag 27 juni in de morgendienst van de Fonteinkerk in Haarlem. In deze dienst is ook Sil Gerrit de Wit gedoopt.
- De Schriftlezing voorafgaand aan de preek was: Psalm 63:2-9.
- In de preek wordt gerefereerd aan de wandeltocht langs het Pionierspad in Flevoland van 20 tot 27 juni 2010 in verband met de verschijning van Boele Ytsma's boek 'Authentiek. De zoeker en het verlangen'.
- Kijk ook op: www.josdouma.nl/allemaalgodzoekers.
- Beluister de preek: <http://www.fonteinkerkhaarlem.nl/luisterpreken/preek20100627josdouma.mp3>.
- Een handreiking voor de liturgie tref je onderaan de preek aan.

'God, u bent mijn God, u zoek ik'.

(1)

Lieve mensen, wie is er hier wel eens iets kwijt? ...

We hebben allemaal zo onze ervaringen met zoeken.

Je bent je autosleutels kwijt, of je fietssleuteltje, of je pinpas, of je vuvuzela. Waar heb ik die nu toch gelaten? Je zoekt, en meestal vind je wel weer wat je zoekt. Sommige mensen zijn heel vaak iets kwijt...

Je kunt ook iemand kwijt zijn. Een nachtmerrie voor veel ouders van jonge kinderen: een overvol strand, en waar is Jantje nu toch. Jantje! En er komt een grootscheepse zoektocht op gang.

Je kunt als natuurliefhebber ook op zoek zijn, op zoek naar een heel zeldzame plantensoort. Je weet dat die bestaat, want je hebt er in boeken over gelezen, maar je hebt de plant zelf nog nooit gezien.

Of je bent op zoek naar een antwoord op een vraag of op zoek naar informatie. Zoekmachines op het internet zijn dan reuze handig. Je googlet even, en binnen de kortste keren vind je het antwoord op je vraag.

Het kan ook wat dieper gaan. Je kunt worstelen met heel persoonlijke vragen. Bijvoorbeeld als je in een identiteitscrisis. Je bent op zoek naar een antwoord op de vraag: 'Wie ben ik nu eigenlijk?' Dat kan een hele worsteling zijn, echt een zoektocht en je vraagt je af of je het antwoord echt zult vinden.

Allemaal verschillende zoekervaringen. En vanmorgen klinkt dat woord 'zoeken' ook, en gaat het over een bijzondere zoekervaring: 'God, u bent mijn God, u zoek ik'. Is God verdwenen voor deze zoeker? Of heeft hij wel over hem gehoord en gelezen maar hem nog nooit persoonlijk ontmoet? Of was hij er eerst wel maar nu even niet, in elk geval in de beleving van de zoeker?

(2)

Afgelopen woensdag las ik die woorden uit Psalm 63 voor uit een oud zakbijbeltje. We waren met zeven mannen tijdens een wandeltocht in de Flevopolder, ergens net buiten het plaatsje Trekkersveld (bij Zeewolde). Die tocht was georganiseerd door internetpastor en zoekend gelovige Boele Ytsma (een leeftijdgenoot uit Groningen) ter gelegenheid van de verschijning van zijn boek 'Authentiek. De zoeker

en het verlangen.' En de tocht voerde langs het Pionierspad: een officiële wandelroute door Flevoland, het nieuwe land waar pioniers zich vestigden.

Boele geeft in dat boek woorden aan de zoektocht van mensen die op zoek zijn naar God, mensen die hun twijfels kennen als het om geloven gaat, mensen die vroeger misschien wel een sterk en vanzelfsprekend geloof hadden maar die dat zijn kwijtgeraakt. Mensen ook die zich vervreemd voelen van de soms wel heel grote stelligheid waarmee er in de kerk over God wordt gesproken - alsof we precies weten hoe God in elkaar zit en hoe geloven werkt. Soms hebben ze al afscheid genomen, soms zitten ze in een stil proces van afscheid nemen en soms ook in een proces van zoeken: ik weet het allemaal niet meer zo zeker. Klopt alles wel wat mij in de kerk altijd verteld is, en als ik daar zo mijn twijfels over heb omdat ik zoekende ben, is er dan voor mij wel ruimte in de kerk?

Ja, dat is een goede vraag: is er in de kerk ruimte voor twijfelaars? Dat is ook een vraag die mij als predikant bezig houdt: schep ik ruimte voor mensen die het allemaal niet zo zeker (meer) weten. Misschien is het ook jouw vraag omdat je je herkent in die twijfelaar en het wel eens erg ingewikkeld vindt dat er in de kerk zo stellig, zo zeker, soms ook zo betweterig wordt gesproken.

Kijk, het is aan de ene kant mooi, prachtig zelfs, om in de kerk veel mensen te ontmoeten die een rotsvast geloof hebben in God, vrouwen en mannen met een onwankelbaar geloofsvertrouwen, ouderen en jongeren die vol verlangen Jezus volgen, mensen die op de vraag of ze God kennen en ervaren in hun leven vol overgave zeggen: 'Zeker weten!'

Zo is het ook geweldig mooi, Corine en Hendrik, dat jullie Sil ten doop heb gehouden. Is hij een kind van God, onze hemelse Vader? 'Zeker weten!' zeggen jullie. En dat was ook de grondtoon van het dooponderwijs dat klonk. En er zijn hier jonge kinderen die een voorbeeld zijn voor hun ouders en voor andere volwassenen omdat ze geloven als een kind: vol vertrouwen. En je kunt er wel eens jaloers op zijn.

Maar er zijn ook mensen in de kerk - en misschien ben jij wel een van hen - mensen die zeggen: 'Ik weet het niet zo. Ik vind het moeilijk om God te ervaren. Zijn al die grote woorden die de kerk spreekt wel waar? Hoe betrouwbaar is de bijbel nu eigenlijk? Is Jezus wel God?'

Er zijn hier gelovigen van wie het leven wordt gestempeld door grote tegenslagen en teleurstellingen. Waar is God nu? Dat is hun vraag geworden. Ze twijfelen. Ze voelen zich aangevochten. En ze zeggen wel eens: 'Het lukt me niet meer om te bidden. Ik heb het gevoel dat mijn woorden niet verder komen dan het plafond.'

En er zijn vrouwen en mannen die gewoond hebben in een kathedraal van zeker weten: ze hadden alles op een rijtje, alles klopte, alles paste - maar op zeker dag is de kathedraal ingestort, de vertrouwde zekerheden zijn weggesmolten.

(3)

Een paar weken geleden ontving ik van een gemeentelid een liedtekst omdat hij de tekst goed vond passen bij het thema van deze dienst:

We dwalen door het leven
Op zoek naar echtheid en naar zin
Maar het leven blijkt een doolhof
Met onszelf er middenin

We slepen ons voort over wegen

Zonder eind zonder begin
Een levenslange zoektocht
Naar uiteindelijke zin

Vertrouwde zekerheden
Verdwijnen als sneeuw voor de zon
Je hechte fundamenten schudden
Je wereldbeeld valt om

Het zijn de woorden van een twijfelaar, een zoeker. Er valt van alles om...

Misschien herken je het niet. Dan hoop ik dat je toch het geduld hebt om te blijven luisteren naar de stem van de aangevochtene, de zoeker, de twijfelaar.

Misschien herken je het wel, en ben je blij dat het genoemd mag worden, dat er woorden aan worden gegeven. Als je zo'n zoeker bent, zo'n twijfelaar, als je je soms meer een ongelovige dan een gelovige voelt, als je worstelt met existentiële en met intellectuele vragen die je geloof aan het wankelen hebben gebracht, dan wil ik vandaag tegen je zeggen, hier in de kerk: wees welkom in ons midden. Wees welkom in ons midden.

Twijfelaar, wees welkom!

Zoeker, voel je thuis!

Aangevochten gelovige, je mag er zijn!

Ik zeg er meteen dit bij: we verheerlijken de twijfel hier niet, maar we verwelkomen wel de twijfelaar. We willen graag naast je zitten, we willen een eindje met je meelopen, we willen horen waar je worsteling zit, je pijn, je frustratie.

Boele Ytsma schrijft in zijn boek over de zoeker en het verlangen (blz. 20) over die twijfel: "Ik voer geen pleidooi voor de twijfel. (...) De twijfel is immers zo begerenswaardig niet. De twijfel brengt onrust, paniek, pijn. Wie zou daar eufor over willen zijn? Ik *verkondig* geen twijfel, maar *constateer* haar en neem haar als uitgangspunt. Wie oog in oog met de twijfel staat, kan haar niet ontkennen."

Nee, we verheerlijken de twijfel hier niet, maar we verwelkomen wel de twijfelaar. En zeg het tegen ons als je het gevoel hebt dat we je niet serieus nemen. Zeg het tegen ons als we te snel en te gemakkelijk zeggen dat je maar meer moet bidden en Bijbellezen, of dat het vanzelf wel over gaat omdat het een voorbijgaande fase is, die twijfels van je.

Weet je wat ik zelf altijd zo bemoedigend vindt? Dat er over de leerlingen van Jezus, toen ze om hem heen stonden terwijl hij op het punt stond om naar de hemel te gaan, dat er over hen gezegd wordt: 'De elf leerlingen gingen naar Galilea, naar de berg die Jezus hun had genoemd, en toen ze hem zagen bewezen ze hem eer, al twijfelden enkelen nog' (Matteüs 28:16-17). Twijfelende leerlingen op de berg, de plek in de bijbel waar God zich laat ontmoeten. Oog in oog staan ze daar in de hoogte met Jezus in hun midden. 'Enkelen twijfelden nog'. Het wordt niet mooi gepraat, maar het wordt wel genoemd. Ook de twijfelaars horen erbij in die kring rondom Jezus.

(4)

We verheerlijken de twijfel niet maar verwelkomen wel de twijfelaars en de zoekers hier in de kerk. En we doen nog iets. En we willen dat niet nalaten omdat we je anders de woestijn insturen. Want we

heten je welkom in het midden van de geloofsgemeenschap én we doen de bijbel open. Want we geloven dat Gods woorden die tot klinken worden gebracht een heel eigen kracht hebben.

Zo klinkt vanmorgen Psalm 63. Misschien hebt u al gedacht: gaat het hier wel over twijfel? Is het zoeken van God waar de Psalm over spreekt een zoeken vanuit de twijfel en de onzekerheid? Laten we nog een keer luisteren:

God, u bent mijn God, u zoek ik,
naar u smacht mijn ziel,
naar u hunkert mijn lichaam
in een dor en dorstig land, zonder water.

David is aan het woord. Hij zoekt. Want hij mist God. Er klinkt zelfs wat frustratie in door: mijn ziel smacht, mijn lichaam hunkert. David is op het moment dat hij deze psalm dicht in de woestijn. Een dorre en eenzame plaats waar alle veiligheid en zekerheid afwezig is. Niks om je aan vast te houden. Er is nauwelijks leven mogelijk. Je leven loopt er uiteindelijk dood.

En David ervaart nu een heel fysiek verlangen naar God. Hij mist God echt. Zoals er geen water is, zo ervaart hij ook de afwezigheid van God. God is niet voorhanden. God is niet binnen handbereik. Hij kan God niet maar zo aanraken, want hij ervaart dat God niet aanwezig is. Dat is ook anders geweest. Als herdersjongen leefde hij dicht bij God. En hij zong liederen dat het een lieve lust was over Gods volmaaktheid en zijn prachtige schepping. Maar nu niet. Het is nu anders. Er is droogte, niet alleen in de woestijn, maar ook in zijn binnenste.

Maar wel zoekt hij. En dat is hier vooral een hartstochtelijk gericht zijn op God. Want David ervaart wat later door Augustinus onder woorden is gebracht: 'mijn hart is onrustig in mij totdat het rust vindt in God'.

En we leren hier ook dat het bij David niet het zoeken is van iemand die God niet kent, die hem nog nooit heeft ontmoet. 'Mijn God', zegt hij. 'God, u bent mijn God, u zoek ik.' Zo kan Psalm 63 ons helpen om dat misschien wel wat twijfelmoedig klinkende woord 'godzoeker' een veel hoopvoller betekenis te geven. Een Godzoeker is iemand die verlangt naar God, iemand die God mist. Niet per se iemand die zich afvraagt of God bestaat, maar iemand die God mist, die ergens weet dat hij of zij geschapen is naar God toe. Zoeken en verlangen liggen heel dicht bij elkaar. Zoeken is in Psalm 63 niet het zoeken naar iets wat je nog nooit hebt gezien of ervaren. De Godzoeker David heeft hem al ontmoet. David grijpt terug op eerdere herinneringen en ervaringen:

In het heiligdom heb ik u gezien,
uw macht en majesteit aanschouwd.

Zeker, op dit moment is dat niet de ervaring van David. Nu is er de droogte, de dorheid, de verlatenheid, de verlegenheid, het verlangen. Maar er is in die woestijn van David niet alleen maar het lege niets van Gods afwezigheid.

Uw liefde is meer dan het leven,
mijn lippen zingen uw lof.

U wil ik prijzen, mijn leven lang,
roepend uw naam, de handen geheven.

Zo kan het God zoeken verschillende gestalten krijgen. En daarom heb ik vandaag ook voor dat thema gekozen: 'Allemaal Godzoekers'. Dat is een inclusieve benadering die recht doet aan het verlangen dat God in het hart van iedereen heeft gelegd, een verlangen dat overwoerd kan worden door twijfels,

een verlangen dat soms ook een heel andere richting kan krijgen dan God heeft bedoeld. Het is het verlangen naar God.

God, u bent mijn God, u zoek ik.
Onrustig is mijn hart tot het rust vindt in u.

(5)

En nu die woorden zijn gevallen - zoeken, verlangen, rust - wil ik nog één ding zeggen. Als we allemaal Godzoekers zijn en blijven (want we kunnen God niet in onze greep krijgen) dan moeten we hier in de geloofsgemeenschap ook de moed hebben om misschien wel heel veel ballast en vastgeroeste zekerheid los te laten, om ons opnieuw of misschien wel voor het eerst te richten op degene die zei, ook tegen die paar twijfelende leerlingen (Matteüs 11:28):

Kom naar mij,
jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan,
dan zal ik jullie rust geven.

Als we op zoek zijn naar spirituele ervaring, als we op zoek zijn naar geestelijke rust, als we in een op zoek zijn naar de God die leeft, zoek dan naar een ervaring die eruit ziet als, die voelt als, die klinkt als Jezus. Of even in het Engels, want ik vond deze uitspraak afgelopen week tussen allerlei twitterberichten rond het #pionierspad, een uitspraak van iemand die zich afvroeg wie God is en waar het nu om gaat in de kerk:

I'm looking for a spiritual experience
that looks like,
feels like,
sounds like,
loves like,
and acts like Jesus of Nazareth.
It's that simple.

Dat zeggen we in de geloofsgemeenschap die kerk heet tegen elkaar: we zijn allemaal Godzoekers en we geloven dat we hem vinden in Jezus van Nazaret. Geloven betekent: in een kring om hem heen gaan staan omdat we in de woorden van Jezus de stem van God beluisteren.

Laten we bidden...

Hier zijn we, we zoeken u, we doen dat als twijfelaars, als mensen met onzekerheden, ook als mensen die dankbaar zijn voor het grote geloofsvertrouwen dat u door uw Geest aan ons. Allemaal verschillend, maar allemaal met het verlangen om u te vinden. Help ieder van ons om u te vinden in Jezus. We bidden speciaal voor de aangevochtenen onder ons, hen die twijfelen en zoekende zijn: geef dat ze zich welkom voelen in ons midden, en help ons om samen de weg te vinden waarop Jezus voorgaat. Ja, leer ons om iedereen welkom te laten zijn in de kring rondom uw Zoon, de gekruisigde die is opgestaan, de ene Heer. Dat bidden we in zijn naam. Amen.

Handreiking voor de liturgie

Votum en groet

Psalm 121:1,2,3,4

Gebed

Schriftlezing: Psalm 63:2-9

Psalm 63:1,2
Preek 'Allemaal Godzoekers'
Gebed
Gereformeerd Kerkboek Gezang 158 ('Als een hert dat verlangt')
Het evangelie van Gods wet
Psalm 119:66
Voorbeden
Collecte
Opwekking 602 ('Vrede van God')
Zegen

Lees op internet meer over de wandeling van de tochtgenoten op het pionierspad:

<http://josdouma.wordpress.com/2010/06/25/met-een-zakbijbel-door-net-gemaaid-gras/>
<http://boeleytsma.nl/2010/06/33228-vierde-etappe-trekkersveld-lelystad-haven>
<http://twitter.com/#search?q=%23pionierspad>